

יעל אורן

לסגור את השמים

משרד בתל-אביב

גלריה

התערוכה מוקדשת באהבה
לאחות שלי, רותי, לאבא שלי, יוליק, שאינם,
ולכל יקירי שישנם

ניחוח מקומי של בלטה

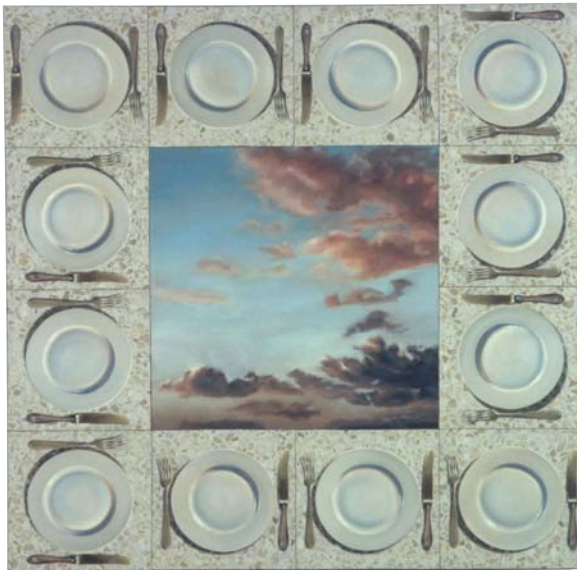
רחל סוקמן

יעל אורן יוצרת מתוך תשוקה להתחבר אל מראות הטבע מנקודת מבט מרוחקת ומתוך כוונה להתל במציאות וליצור אובייקט ציורי שיתעתע בין הדומם לבין הטבע. במשך שנים מספר ציירה אורן רגעים בחיי העננים הריאליסטיים שלה. הייתה תחושה שהיא מתעדת נקודת זמן במהלך שעות האור המתחלף בין כחול לכתום. על מנת לערער על כליל השלמות הריאליסטית של הדימוי שהפך להיות כה מתקתק, ניסתה אורן להשיבו אל המציאות הציורית, והחלה להוסיף לבדים דימויים של צירים הסוגרים על השמים בארבע פאות הציור. מהלך זה שבר באחת את האשליה כי אלו עננים שנגזרו מן השמים. קודם לציירים ניתן היה לחשוב כי אורן ממקדת מבט ומצלמת פיסת שמים בצבעי תכלת או, לחילופין, שמים בגוונים חמים של חרדל עד כתום, המוארים באור ערביים טרם שקיעת החמה. נוכחות הציירים בשולי הציור פתחה פתח לפרשנות אחרת לכאורה של משחק תפקידים בין מסגרת לבין תמונה, אולם זאת רק לרגע קט, שכן הציירים נוכחים בציור כמהלך שיוסיף ויתפתח בעתיד לבוא, ויאפשר לאורן להמשיך ולסגור על השמים "שלה" ביתר שאת. "ציירתי על השמים צירים: לוח מתכת קטן עם ברגים עליו. רציני שהציורים ישמשו אריחים שיתחברו זה לזה באמצעות הציירים... אבל זה לא עבד, ולכן הפסקתי עם זה."

השמים הולכים ונסגרים בתוך הרוכסנים או באמצעותם. כחול השמים עודנו נשמר. הם עוד שם, במידות קטנות, ולו כפתח או כחלון הצצה המבטא געגוע אל הבלתי ניתן להשגה ההולך ונסגר על אורן. בתקופה זו מתרכבים ביצירתה אובייקטים בצבעי זהב ונחושת מחומר מתכתי נוקשה. אל בדי הציור חודרים לא רק רוכסנים הסוגרים כמעט עד תום, אלא גם ברגים וספירלות. באותה עת מציירת אורן גם את הבלטות המנומשות, המוכרות לנו כחומר בנייה ישראלי ששלט עד שנות השמונים כמעט בכל

בית ישראלי; חומר זול שכל קבלן נתן כסטנדרט, ורק מי שידו הייתה משגת, החליפו בקרמיקה, ולאחרונה – בגרניט פורצלן. לבלטה יש כיום בארץ נופך נוסטלגי כמו לשמים הצבעוניים של אורן. הבלטה היא הארץ. הארץ שלנו וגם הארץ במובן אדמה. הנרטיב של הציור מתרחש בין שמים לארץ.

הופעת הבלטה נרמזה כבר בהסבר שנתנה אורן לנוכחות הציירים: "רציני שהציורים ישמשו אריחים שיתחברו...". השימוש במילה אריחים מוביל אותנו אל ציורי ה"בלטות". ציורי הבלטות החלו להופיע במקביל להתכנסות השמים בתוך הרוכסן וכן כמקום שבו מסומנת הבלטה בגודל אמיתי. בלטות קטנות של 20x20, ובהמשך – 40x40. אך שלא כמו בעבודותיו של ציבי גבע,

Untitled, 2002, oil on canvas, 120 x 120 cm.

שהבלטה בהן עוטה ממדי ענק ופרשנויות פוליטיות, דגם הבלטה של אורן הוא רנדומלי, מאופק בגווניו, מופשט ומלא הפתעות.

הבלטות של אורן נשארו קרובות למציאות גם כאשר החליטה להציג אותן יחדיו, ארבע בלטות צמודות זו לזו המצטרפות לגודל 80x80. ההתעקשות להיות קרובה למציאות מחזירה אותה גם אל הארציות, אל מה שתגדיר כ"צורת הריבוע, סמל לארץ ולארצי, סמל גברי, סטטי, המאפיין את ציורי". את הריבוע שעליו מצוירת בלטה, ניתן להצמיד ולרצף, ליצור תחושה של יציבות ושל ביטחון, דוגמת מרצפת בגוני לבן, חום ומעט שחור. הבלטה הייתה לסמן בתרבות הבנייה הישראלית החל בשנות החמישים. בכל בית היו בלטות מנומשות בכתמי צבע שנוצרו מחלקיקי שיש קטנים בתוך ריבוע של אבן או של אבקת אבן, ואולי להיפך – חלקיקי אבן בתוך יציקת אבקת שיש. כך או כך, יחדיו הן יוצרות את המבט הכי מוכר לכל ילד ישראלי ששיחק "חמש אבנים" על

הבלטות האלה, או ישב עליהן בקיץ כדי להתקרר קצת מחום יולי-אוגוסט הלוהט. אין בית בישראל שבו לא שטפו את הבלטות בצינור מים ועברו עליהן במגב לסילוק המים, ואז אפשר היה לראות את שינויי הגוון בין הבלטה הרטובה לבלטה המתייבשת. והתחושה הנהדרת של ישיבה על הבלטות הנקיות והמקוררות מן המים. לרגעים ולתחושות האלה היה ריח של קיץ.

הבלטה נותרת, אם כן, ארצית. מקום בטוח להניח עליו את דימויי הציורים האחרים של אורן, אף הם שאובים מחיי היומיום, כמו עגבנייה או כלכל ירוק – שני מרכיבי יסוד של הסלט הישראלי הידוע גם בשם סלט ערבי. עגבנייה ענקית הנראית כאילו צמחה במכון וולקני או בסרט מדע בדיוני; עגבנייה אדומה, תפוחה ועסיסית, המשך ישיר למיצב מעגל העגבניות שבנתה בתערוכה "הבית במוסררה" (1998) בירושלים ממאות עגבניות קטנות, יצוקות כנגס, שנצבעו בגוני אדום. גם כאן בדקה את גבולות הריאליזם אל מול הדימוי עצמו הנתפש כעגבנייה אמיתית, ויצרה

בצופה אשליה של עגבניות חיות העלולות להירקב בכל רגע. הפעם יוצרת אורן אובייקט פיסולי המתקשר למסורת ה-trompe l'oeil מן המאה ה-17. אין זה כלא אפוא שהיא מניחה על הבלטה לא רק עגבנייה וכלכל, אלא גם את האטב ואת הכפית הלקוחים מאוצר הדימויים שעליו היא שוקדת בעשור האחרון (ראו צלחות ושמים, אטב וכפית). כך הופכת הבלטה לחוף מבטחים מוכר, להצהרה על מיקומו של הדימוי המתקשר במערכת הסמלים לניחוח מקומי. הטיפול בסמלים אלה מבקש לבנות תחביר של קישורים ויזואליים היוצרים נרטיב של נוסטלגיה וכמיהה לשמר ניחוחות של מראות ושל אובייקטים מקומיים.

Untitled, 1998, oil on canvas, 40 x 40 cm.

Untitled, 1997, from "The House in Musrara",
plaster and industrial paint, d.: 240 cm.

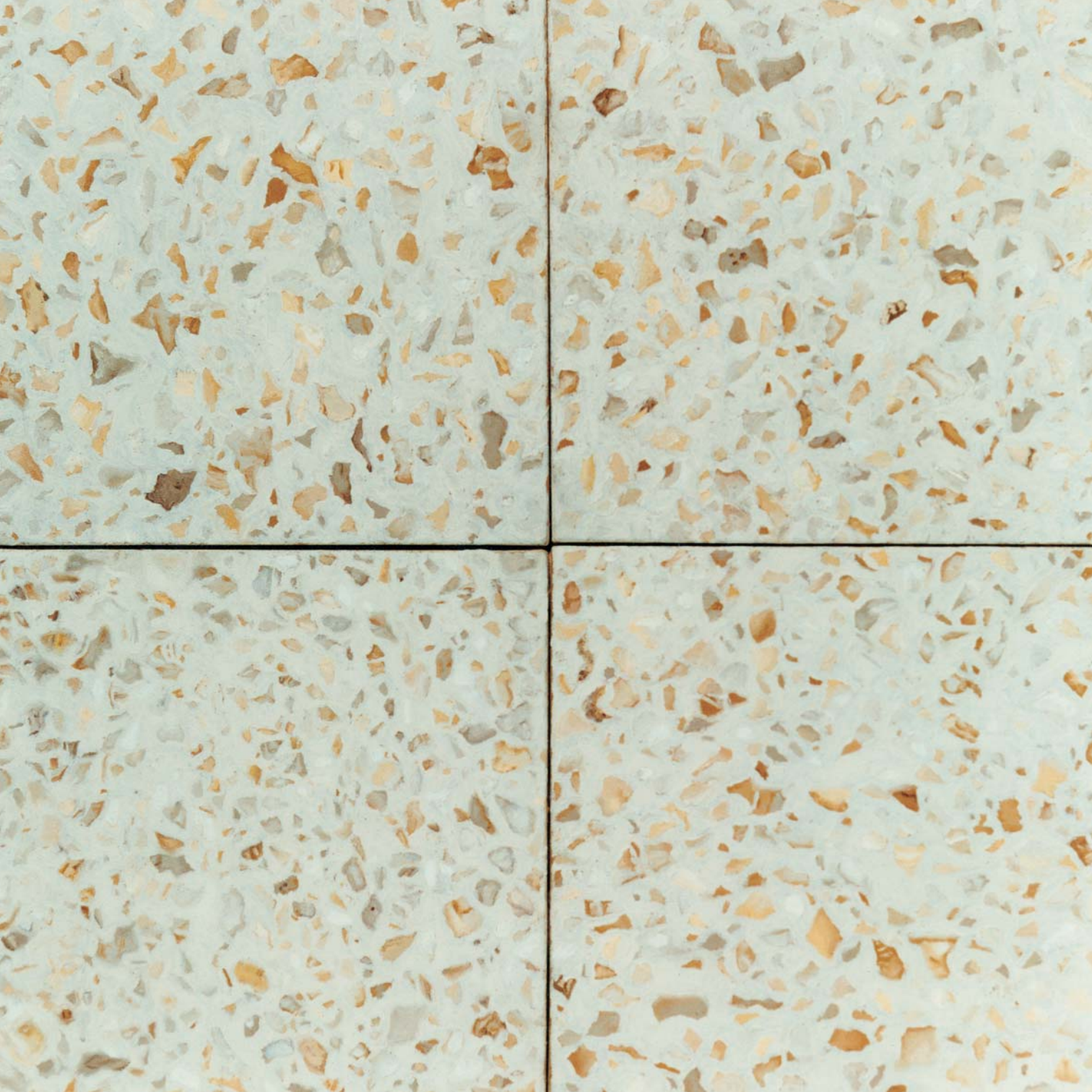
Untitled, 1999, oil on canvas, 40 x 40 cm.

Untitled, 2004, oil on canvas, 120 x 120 cm.

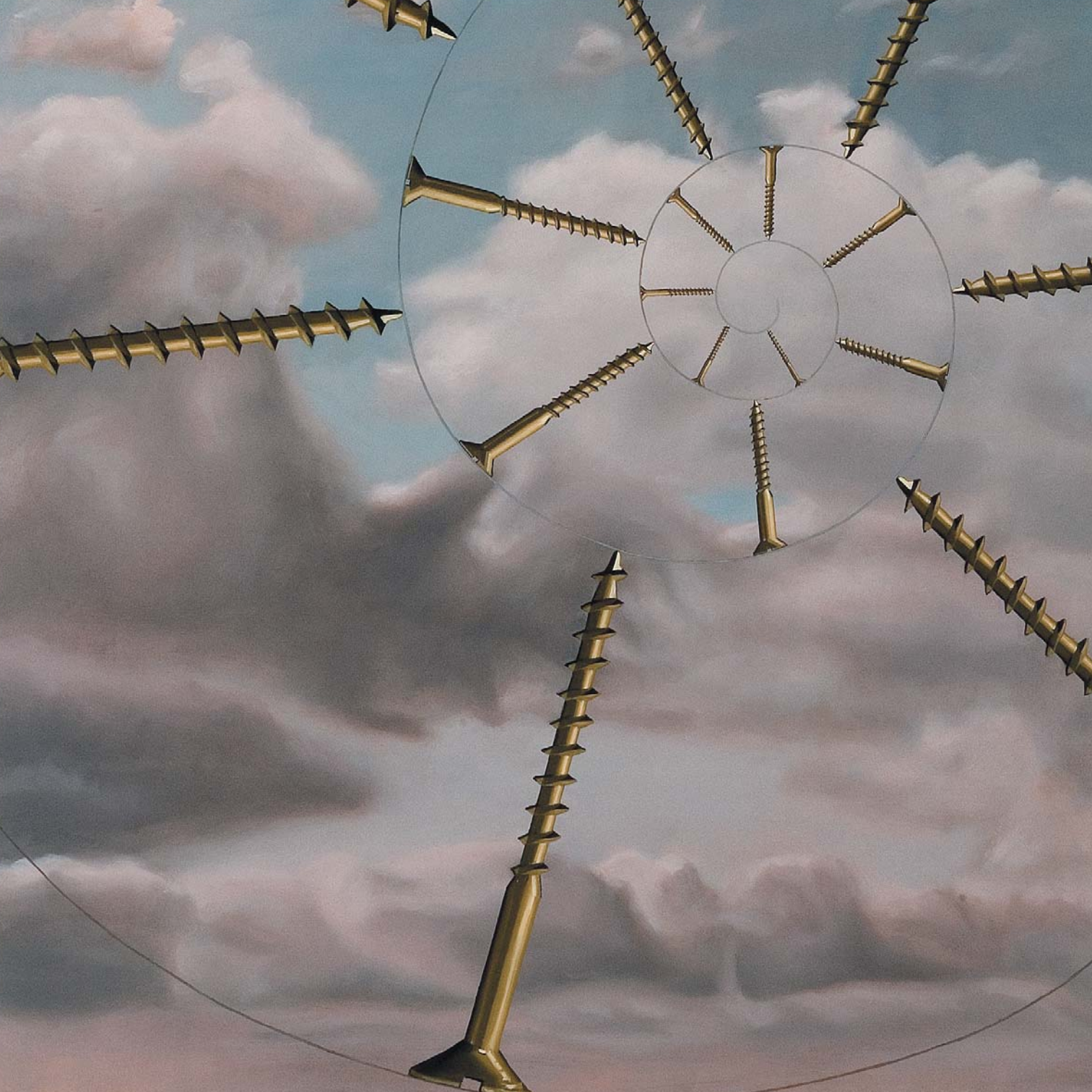
Untitled, 2005-06, oil on canvas, 120 x 120 cm.

Untitled, 2003, oil on canvas, 40 x 40 cm. each →

Untitled, 2003, oil on canvas, 100 x 100 cm. →

Untitled, 2004-06, oil on canvas, 120 x 120 cm.

Untitled, 2005, oil on canvas, 20 x 20 cm.

Untitled, 2005, oil on canvas, 120 x 120 cm.

Untitled, 1999, oil on canvas, 40 x 40 cm.

יעל אורן נולדה בתל אביב, גדלה והתחנכה במושב ישע ובקיבוץ גבולות שבנגב. חיה ויוצרת בירושלים. במהלך לימודיה באקדמיה לאמנות ולעיצוב "בצלאל" בירושלים זכתה בפרס הצטיינות (1989). בשנת 1990 סיימה את לימודיה ב"בצלאל" וזכתה בפרס מארי פישר ז"ל לעידוד אמנים צעירים. תערוכת היחיד הראשונה שלה התקיימה בשנת 1995 בגלריית סדנאות האמנים בתל אביב. אורן עובדת באופן אטי ומוקפד. היא מציירת בשמן על בד, טכניקה תובענית הדורשת סבלנות רבה ואורך נשימה.

Untitled, 2003, oil on canvas, 40 x 40 cm.

Yael Oren was born in Tel Aviv, and grew up in Moshav Yesha and on Kibbutz Gevulut in the Negev. She lives and works in Jerusalem. She holds a BFA from the Bezalel Academy of Art and Design, Jerusalem (1990). During her studies, she received an Excellence Award (1989), and the Mary Fisher Prize for Encouragement of a Young Artist (1990). Her first solo exhibition was held at the Tel Aviv Artists' Studios in 1995. Oren's work process is slow and meticulous. She paints in oil on canvas, a highly demanding technique that requires great patience.

תערוכה:

יעל אורן לסגור את השמים

אוצרת: רחל סוקמן

גלריה "משרד בתל אביב"

שלמה המלך 1, תל אביב. טלפקס: 03-5254191

קטלוג:

טקסט: רחל סוקמן

עיצוב: דפנה גרייף

עריכה לשונית ותרגום: דריה קסובסקי

צילום: עודד אנטמן

הדפסה: דפוס מאירי בע"מ

© יוני 2006. כל הזכויות שמורות ליעל אורן ולגלריה "משרד בתל אביב"

Untitled, 2000, oil on canvas, 40 x 40 cm.

Exhibition:

Yael Oren Zippering Up the Sky

Curator: Rachel Sukman

"Office in Tel Aviv" Gallery

1 Shlomo Hamelech St., Tel Aviv. Telefax: 03-5254191

Catalogue:

Text: Rachel Sukman

Design: Dafna Graif

Text editing and translation: Daria Kassovsky

Photographs: Oded Antman

Printing: Meiri Ltd.

© June 2006, Yael Oren and "Office in Tel Aviv" Gallery

On the cover: *Untitled*, 2006, oil on canvas, 120 x 120 cm.

Y A E L O R E N
Zipping Up the Sky